

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 21.6.2012.
COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

**ar ko izveido sistēmu tādas finansiālās atbildības pārvaldībai, kura saistīta ar ieguldītāja
un valsts strīdu izšķiršanas tribunāliem, kas izveidoti ar tādiem starptautiskiem
nolīgumiem, kuros Eiropas Savienība ir līgumslēdzēja puse**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Ievads

Līdz ar Lisabonas līgumu ārvalstu tiešie ieguldījumi ir iekļauti Savienības kopējās tirdzniecības politikas tvērumā un – attiecīgi – Savienības ekskluzīvā kompetencē. Galvenā iezīme, kas raksturīga starptautiskajiem nolīgumiem par ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem (parasti tos dēvē par ieguldījumu aizsardzības nolīgumiem), ir ieguldītāja iespēja celt prasību pret valsti, ja tiek apgalvots, ka valsts ir rīkojusies neatbilstoši ieguldījumu aizsardzības nolīgumam (turpmāk “ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršana”). Šādas tiesāšanās gadījumā attiecīgajai valstij radīsies izdevumi (strīda pārvaldīšanas maksas, šķīrējtiesas izmaksas, samaksa juristiem) un, ja tā strīdu zaudē, tai var nākties maksāt kompensāciju.

Savienība jau ir līgumslēdzēja puse vienā šādā nolīgumā, kurā paredzēta iespēja ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanai (Enerģētikas hartas nolīgums¹), un Savienība pārrunu ceļā centīsies iekļaut šādus noteikumus vairākos nolīgumos, par kuriem šobrīd notiek sarunas vai par kuriem sarunas notiks nākotnē. Tāpēc jāapsver veids, kā pārvaldīt šādu strīdu finansiālās sekas. Šīs regulas mērķis ir izveidot sistēmu minēto seku pārvaldībai.

Šīs regulas galvenais organizējošais princips ir tāds, ka finansiālā atbildība, kas izriet no ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas lietām, būtu jāuzņemas dalībniekam, kas pieļāvis apstrīdēto attieksmi. Tas nozīmē, ka, ja attiecīgo attieksmi pieļāvušas Savienības iestādes, tad finansiālā atbildība būtu jāuzņemas Savienības iestādēm. Ja attiecīgo attieksmi pieļāvusi kāda Eiropas Savienības dalībvalsts, tad finansiālā atbildība būtu jāuzņemas attiecīgajai dalībvalstij. Tikai tad, ja dalībvalsts rīcība bija prasīta Savienības tiesībās, finansiālā atbildība būtu jāuzņemas Savienībai. Iedibinot šo galveno principu, jāapsver arī jautājums par to, vai un kādos apstākļos Savienībai vai dalībvalstij, kas pieļāvusi apstrīdēto attieksmi, būtu jābūt atbildētājai, kā konkrētos gadījumos organizēt sadarbību starp Komisiju un dalībvalsti, kā risināt jautājumu par iespējamiem izlīgumiem un, visbeidzot, kādi mehānismi būtu nepieciešami, lai nodrošinātu, ka atbildības sadale ir efektīva.

Apsverot šos papildu jautājumus, jāņem vērā arī trīs pārējie regulas pamatā esošie principi. Pirmkārt, sadales vispārējai darbībai kopumā jābūt tādai, kas gala rezultātā neietekmē budžetu attiecībā uz Savienību, tas ir, Savienība sedz tikai tos izdevumus, kurus rada Savienības iestāžu akti. Otrkārt, sistēmai jādarbojas tā, lai trešās valsts ieguldītājs nebūtu nelabvēlīgā situācijā tāpēc, ka Savienībai ir jāpārvalda finanšu atbildība. Citiem vārdiem sakot, ja starp Savienību un dalībvalsti ir strīds, vispirms tiktu izmaksāta kompensācija trešās valsts ieguldītājam, un pēc tam pievērstos jautājumam par finansiālās atbildības sadali Savienībā. Treškārt, sistēmai jāņem vērā tie pamatprincipi, kas pārvalda Savienības ārējo darbību, kā noteikts līgumos un Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā, jo īpaši vienotas ārējās pārstāvības un lojālas sadarbības princips.

Jānorāda, ka Komisija bija paredzējusi šīs regulas nepieciešamību paziņojumā “Ceļā uz visaptverošu Eiropas starptautisko ieguldījumu politiku”².

---

¹ OV L 380, 31.12.1994., 1. lpp.

² COM(2010) 343, galīgā redakcija, 10. lpp.

Eiropas Parlaments rezolūcijā par turpmāko ES starptautisko ieguldījumu politiku (2011. gada 22. aprīlī pieņemtās Rezolūcijas Nr. A7-0070/2011 35. punktā) skaidri lūdza ierosināto regulu. Turklāt Padome 2010. gada 25. oktobra secinājumos par visaptverošu starptautisko ieguldījumu politiku lūdza Komisiju izpētīt šo jautājumu. Sekojošas diskusijas Padomē, jo īpaši saistībā ar attiecīgo sarunu norāžu pieņemšanu par konkrētiem nolīgumiem, par kuriem šobrīd notiek sarunas, ir apstiprinājušas, ka Padome ir ļoti ieinteresēta šajā iniciatīvā.

1.2. Savienības kompetence noslēgt ieguldījumu aizsardzības nolīgumus un šādos nolīgumos paredzētā Savienības starptautiskā atbildība

Komisija uzskata, ka Savienībai ir ekskluzīva kompetence noslēgt nolīgumus attiecībā uz visiem jautājumiem saistībā ar ārvalstu ieguldījumiem, kas ir gan ārvalstu tiešie ieguldījumi, gan portfeļa ieguldījumi³. Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "LESD") 207. pantā paredzēta ekskluzīva kompetence attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Komisija uzskata, ka Savienības kompetence attiecībā uz portfeļa ieguldījumiem balstās uz LESD 63. pantu. Šajā pantā paredzēts, ka kapitāla apritei starp Savienības dalībvalstīm un trešām valstīm ir jābūt brīvai no ierobežojumiem. Ja starptautiskā nolīgumā ietverti noteikumi "var ietekmēt Savienības kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu", LESD 3. panta 2. punktā paredzēta Savienības ekskluzīva kompetence. Komisija uzskata, ka Savienībai jābūt ekskluzīvai kompetencei arī attiecībā uz portfeļa ieguldījumu jautājumiem, jo iecerētie noteikumi, kas bez izšķirības tiktu piemēroti portfeļa ieguldījumiem, var ietekmēt Līguma 63. pantā noteiktos kopīgos noteikumus par kapitāla apriti.

Turklāt Komisija uzskata, ka Savienības kompetence attiecas uz visām standartklausulām, kas paredzētas ieguldījumu aizsardzības tekstos, tostarp uz atsavināšanu. Pirmkārt, Tiesa konsekventi ir lēmusi, ka Savienības kompetence kopējās tirdzniecības politikas jomā ietver pienākumus, kas piemērojami pēc ieviešanas, t. i., pēc tam, kad prece ir bijusi importēta vai pakalpojuma piegādātājs nodibināts) pat tad, kad dalībvalstīm ir iespēja pieņemt iekšējos noteikumus⁴. Tāpēc ir vispārēji atzīts, ka Savienības kompetence preču tirdzniecības jomā attiecas ne tikai uz pasākumiem uz robežām, piemēram, tarifiem vai importa kvotām, bet aptver arī jautājumus, kas piemērojami pēc importēšanas, piemēram, valsts režīma vai vislielākā labvēlības režīma nodrošināšanu attiecībā uz nodokļiem un citiem iekšējiem normatīvajiem aktiem⁵ vai tādu nevajadzīgu šķēršļu tirdzniecībai atcelšana, kuru pamatā ir tehniskie noteikumi un standarti⁶. Turklāt vispārēji atzīts⁷, ka Savienības kompetence attiecībā

³ Turpat, 8. lpp.

⁴ Tiesas 1994. gada 15. novembra atzinums 1/94, *Recueil* I 5267. lpp., jo īpaši 29., 32. un 33. punkts:

"32) Nīderlandes valdība uzskata, ka Kopienas un dalībvalstu līdzdalība PTO nolīgumā ir pamatota, jo dalībvalstīm ir sava kompetence attiecībā uz tehniskām barjerām tirdzniecībā gan tāpēc, ka dažas Kopienas direktīvas šajā jomā nav obligātas, gan tāpēc, ka pilnīga saskaņošana šajā jomā nav īstenota un nav paredzēta.

33) Šis arguments ir jānoraida. Līgums par tehniskajām barjerām tirdzniecībā ir jāvērtē kā tāds, uz ko attiecas kopēja tirdzniecības politika, jo tā noteikumu mērķis ir nodrošināt, ka tehniskie noteikumi un standarti, kā arī procedūras, ar kurām nosaka atbilstību tehniskajiem noteikumiem un standartiem, nerada starptautiskajā tirdzniecībā nevajadzīgus šķēršļus (skat. minētā līguma pamatojumu un 2.2. un 5.1.2. pantu)."

⁵ Sal. attiecīgi ar I panta 1. punktu un III pantu 1994. gada Vispārējā vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (*GATT* 1994) un Tiesas 1994. gada 15. novembra atzinuma 1/94 34. punktu.

⁶ Sal. ar 2. panta 2. punktu PTO Nolīgumā par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībā (*TBT* nolīgums) un Tiesas 1994. gada 15. novembra atzinuma 1/94 31.–33. punktu.

uz pakalpojumu tirdzniecību neattiecas tikai uz jautājumiem par piekļuvi tirgum, bet tā aptver arī tādus jautājumus kā valsts režīms un vislielākais labvēlības režīms attiecībā uz iekšējiem normatīvajiem aktiem, kā arī pienākumus attiecībā uz iekšzemes regulējuma pārvaldību un saturu. Sekojot šai argumentācijai, Savienības kompetencei attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem un kapitāla apriti ir jāattiecas arī uz tiem standartiem, ko piemēro pēc uzņēmējdarbības uzsākšanas, tai skaitā uz valsts režīmu un vislielāko labvēlības režīmu, taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi un aizsardzību pret atsavināšanu bez kompensācijas. Turklāt jāņem vērā, ka LESD 345. pantā paredzēts tikai tas, ka līgumi nedrīkst ietekmēt dalībvalstu īpašumtiesību sistēmu. Līgumi, kuros paredzēta ieguldījumu aizsardzība, neietekmē īpašumtiesību sistēmu, – tie drīzāk prasa, lai atsavināšanā tiktu ņemti vērā konkrēti nosacījumi, ietverot, tai skaitā, kompensācijas samaksu. Tāpēc 345. pantā minētais konkrētais noteikums nenozīmē, ka Savienībai nav kompetences attiecībā uz noteikumiem par atsavināšanu, kas ietverti nolīgumos, kuros paredzēta ieguldījumu aizsardzība. Visbeidzot, ir arī atzīts, ka kompetence izstrādāt un pārvaldīt strīda izšķiršanas noteikumus jāskata kopā ar tai pamatā esošu kompetenci attiecībā uz noteikumu priekšmetu⁸.

No iepriekš minētā izriet, ka tad, ja vienošanos ir noslēgusi tikai Savienība, ieguldītājs var celt prasību tikai pret Savienību. Šāda situācija būtu pat tad, ja apstrīdēto attieksmi, ko izskata ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas procesā, ir pieļāvusi nevis Savienība, bet kāda dalībvalsts. Ja gan Eiropas Savienība, gan dalībvalstis ir līgumslēdzējas puses un ir jāizlemj, kurš saskaņā ar starptautiskajām tiesībām ir atbildīgs par kādu konkrētu aktu, Komisija uzskata, ka šis lēmums ir jāpieņem nevis akta autoram, bet pamatojoties uz kompetenci pār attiecīgo starptautisko noteikumu priekšmetu, kā noteikts Līgumā. Ņemot vērā šo aspektu, nav būtiski, ka dalībvalstij saskaņā ar iekšējā tirgus noteikumiem ir kompetence pieņemt iekšējos tiesību aktus.

Šī argumentācija ir apstiprināta Tiesas judikatūrā. Piemēram, atzinumā 1/91 Tiesa nolēma (izcēlums pievienots):

“Nolīguma 2. panta c) apakšpunkts definē līgumslēdzējas puses jēdzienu. Attiecībā uz Kopienu un tās dalībvalstīm šis jēdziens atkarībā no konkrētā gadījuma nozīmē vai nu Kopienu un tās dalībvalstis, vai arī tikai Kopienu, vai tikai dalībvalstis. Izvēle starp šīm trim iespējām ir jāizdara, katrā atsevišķā gadījumā ievērojot atbilstošos nolīguma noteikumus un Kopienas un dalībvalstu attiecīgo kompetenci, kas izriet no EEK līguma un EOTK līguma.”⁹

Starptautiskajā kontekstā Starptautisko tiesību komisija ir atzinusi, ka, iespējams, starptautisko organizāciju un tās dalībnieku starpā tiek piemēroti īpaši noteikumi. Izstrādājot projektus pantiem par starptautisko organizāciju atbildību, Starptautisko tiesību komisija

---

⁷ Tiesa atzinumā 1/2008 noraidīja Spānijas argumentus, ka Kopienas kompetence attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību saskaņā ar EK Līguma 133. pantu attiecas tikai uz pakalpojumiem, kurus sniedz saskaņā ar 2. veidu (t. i., pārrobežu pakalpojumiem). Tiesa uzskatīja, ka pēc Nicas līguma parakstīšanas EK Līguma 133. panta darbības joma aptvēra arī pārējos trīs *GATS* paredzētos pakalpojumu piegādes veidus, tostarp pakalpojumu sniegšanu pēc komerciālas klātbūtnes nodibināšanas (3. veids). Sk. atzinumu 1/2008, 120.-123. punktu. Turklāt atzinumā 1/2008 nav norādes par to, ka attiecībā uz nozarēm, kurās Kopienai bija ekskluzīva kompetence, šāda kompetence neaptvēra valsts režīma saistības.

⁸ Tiesas 1991. gada 14. decembra atzinums 1/91, 1991. gads, *Recueil* I 60709. lpp.

⁹ Tiesas atzinums 1/91, 33. punkts.

paredz, ka tās noteikumi par atbildību konkrētos apstākļos var būt nepiemērojami vai var tikt grozīti¹⁰.

Lai gan, pamatojoties uz iepriekš minētajiem iemesliem, Savienība būtībā uzņemas starptautisko atbildību par jebkura tās kompetencē esoša noteikuma pārkāpumu, saskaņā ar Savienības tiesībām ir iespējams paredzēt finansiālās atbildības sadali starp Savienību un dalībvalstīm. Kā iztirzāts šā paskaidrojuma raksta 1.3. punktā, Komisija uzskata, ka būtu lietderīgi katrai dalībvalstij uzņemties finansiālo atbildību par saviem aktiem, ja vien šādi akti nav prasīti Savienības tiesībās.

Lai gan, pamatojoties uz iepriekš minētajiem iemesliem, Savienībai principā būtu jābūt atbildētājai visos strīdos, kas saistīti ar iespējamu tādu starptautisko nolīgumu normu pārkāpumu, kuri ir Savienības ekskluzīvā kompetencē, pat ja šāda pārkāpuma pamatā ir dalībvalsts rīcība, tomēr, kā tas skaidri paredzēts LESD 2. panta 1. punktā, attiecīgos apstākļos ir iespējams pilnvarot dalībvalsti būt par atbildētāju, ņemot vērā iespējamu ievērojamu pieprasījumu (pat īslaicīgu) Savienības budžetam un Savienības līdzekļiem tad, ja visās prasībās atbildētāja būtu Savienība. Tas nozīmē, ka lietderīgāk ir nevis izveidot mehānismus, kas atspoguļotu stingru kompetenču noteikumu piemērošanu, bet gan izvirzīt praktiskus risinājumus, kuri ieguldītājam nodrošinātu tiesisko noteiktību un paredzētu visus nepieciešamos mehānismus, nodrošinot nevainojamu šķīrējtiesas darbību, un, visbeidzot, ļautu atbilstīgi sadalīt finansiālo atbildību. Kā paskaidrots tālāk 1.4. punktā, Komisija uzskata, ka dalībvalstīm būtu jāļauj būt atbildētājām, lai aizstāvētu savu rīcību, izņemot konkrētus gadījumus, kad Savienības intereses pieprasa citādu rīcību. Tas ir jāveic, vienlaikus nodrošinot vienotas ārējās pārstāvības principa ievērošanu.

1.3. Finansiālās atbildības sadale

Kā izklāstīts iepriekš, ieguldītāja un valsts strīda izšķiršanas procesā attiecīgajām pusēm radīsies izmaksas gan maksājumu veidā, gan galīgās maksājamās kompensācijas veidā. Ir svarīgi nošķirt jautājumu par rīcību ieguldītāja un valsts šķīrējtiesā iesniegtajā prasībā un tās pārvaldību no jautājuma par finansiālās atbildības sadali. Tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu taisnīgu izmaksu sadali, tādējādi neapgrūtinot ES budžetu – un attiecīgi to dalībvalstu budžetus, uz kurām attiecīgais strīds neattiecas, – ar izmaksām, kas saistītas ar vienas dalībvalsts pieļautu attieksmi. Tāpēc neatkarīgi no tā, vai prasībā atbildētāja ir Savienība vai dalībvalsts, finansiālās atbildības par visiem izdevumiem pamatā būtu jābūt tās attieksmes izcelsmei, par kuru sūdzējies ieguldītājs. Tāpēc, ja ieguldītāja apstrīdētā attieksme ir radusies tikai dalībvalstī, tad attiecīgajai dalībvalstij būtu jāsedz strīda izšķiršanas procesā radušās izmaksas. Tāpat arī tad, ja attieksme, par kuru sūdzējies ieguldītājs, radusies Savienības iestādēs (tostarp situācijas, kurās dalībvalsts veiktais attiecīgais pasākums bijis prasīts Savienības tiesībās), finansiālā atbildība būtu jāuzņemas Savienībai. Arī lēmums par to, vai panākt izlīgumu strīda izšķiršanas prasībā, un pienākums veikt maksājumu saskaņā ar izlīgumu būtu jāpamato ar attieksmes izcelsmi.

Tomēr, lai gan finansiālās atbildības sadale starp Savienību un dalībvalsti var radīt sarežģītus apsvērumus, nekādām domstarpībām starp Savienību un dalībvalsti nevajadzētu nelabvēlīgi ietekmēt ieguldītāju, kas ceļ prasību. Tāpēc būtu jāparedz noteikumi, nodrošinot, ka visas piešķirtās galīgās kompensācijas vai saskaņā ar izlīgumu veicamie maksājumi ieguldītājam tiek samaksāti nekavējoties, neatkarīgi no lēmuma par finansiālās atbildības sadali. Turklāt,

---

¹⁰ Sk. 2011. gada 30. maija dokumenta A/CN.4/L.778 64. pantu un Starptautisko tiesību komisijas ziņojumu par sešdesmit pirmās sesijas darbu A/64/10, 173.– 175. lpp.

lai izvairītos no nevajadzīgas Savienības budžeta izmantošanas, būtu jāparedz noteikumi periodisku maksājumu veikšanai Savienības budžetā, lai segtu šķīrējtiesas izmaksas, kā arī attiecīgās dalībvalsts veikta tūlītēja izmaksu atlīdzināšana Savienības budžetā.

1.4. Savienības un dalībvalstu uzdevumi saistībā ar rīcību strīdos

Šajā priekšlikumā izšķirti trīs dažādi gadījumi attiecībā uz uzdevumu sadali starp Savienību un dalībvalstīm saistībā ar rīcību strīdos, kas sākti saskaņā ar nolīgumiem, kuros Savienība ir līgumslēdzēja puse.

Pirmajā gadījumā, ja attieksmi, par kuru tiek apgalvots, ka tā neatbilst nolīgumam, ir pieļāvusi viena vai vairākas Savienības iestādes, atbildētāja būtu Savienība. Šādās lietās Savienība uzņemtos pilnu finansiālo atbildību.

Otrajā gadījumā, ja attiecīgo attieksmi ir pieļāvusi dalībvalsts, atbildētāja būtu dalībvalsts. Šādās lietās dalībvalsts uzņemtos pilnu finansiālo atbildību. Šādā situācijā dalībvalstij būtu jāinformē Komisija par lietas norisi un jāļauj Komisijai sniegt norādes par konkrētiem jautājumiem¹¹.

Trešajā gadījumā attiecībā uz dalībvalsts pieļautu attieksmi atbildētāja būtu Savienība. Tas notiktu tad, ja dalībvalsts izvēlētos nebūt par atbildētāju. Tas notiktu arī tad, ja Komisija nolēmtu, ka strīdā risinātie Savienības tiesību jautājumi ir tādi, ka Savienība daļēji vai pilnībā var būt finansiāli atbildīga. Tas notiktu arī tad, ja Komisija uzskatītu, ka vienotas ārējās pārstāvības nodrošināšanai ir nepieciešama Savienības nostāja, jo ir iespējams, ka līdzīgas prasības varētu tikt celtas pret citām dalībvalstīm, vai tāpēc, ka strīdos rodas neatrisināti tiesību jautājumi, kas, iespējams, atkārtosies citos strīdos. Komisija saskaņā ar saviem uzdevumiem nodrošinās Savienības ārējo pārstāvību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību 17. pantā.

Ir skaidrs, ka tad, ja strīdā par dalībvalsts pieļautu attieksmi atbildētāja būs Savienība, tai būs cieši jāsadarbjas ar attiecīgo dalībvalsti. Tas nozīmēs ciešu sadarbību aizstāvības sagatavošanā, no procesa paša sākuma līdz beigām. Tādējādi būs nepieciešams dalīties ar informāciju un dalībvalstu pārstāvjiem vajadzētu tikt iekļautiem Savienības delegācijā. Tomēr, pieņemot tiesību aktus par konkrētiem šādu pārstāvju uzdevumiem uzklaušanās procesā vai ļaujot tiem iesniegt atsevišķus iesniegumus, tiktu izveidota pārāk neelastīga sistēma, un tā varētu radīt problēmas Savienības vienotas ārējās pārstāvības nodrošināšanā. Šā iemesla dēļ, neraugoties uz to, ka Komisija vēlas nodrošināt ciešu un efektīvu sadarbību, šajā regulā nevajadzētu iekļaut šādu elementu detalizētus noteikumus – tajā vajadzētu tikai precizēt lojālas sadarbības principu starp Savienību un dalībvalstīm.

Izstrādājot šo priekšlikumu, Komisija neoficiālās apspriešanās izpētīja vairākas alternatīvas. Viena no šādām alternatīvām bija mehānisms, ar kā palīdzību Savienība un attiecīgā dalībvalsts būtu līdzatbildētāji. Tomēr Komisija uzskata, ka šāds mehānisms nav īsti piemērots ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanai. Pirmkārt, ar to nevar pienācīgi paredzēt mehānismu finansiālās atbildības sadalei starp attiecīgo dalībvalsti un Savienību. Ja dalībvalsts, kas izmaksātu iespējamo kompensāciju un tad mēģinātu to atgūt no Eiropas Savienības budžeta, pati censtos noteikt, kurus elementus prasīja Savienības tiesības, tas nebūtu nedz efektīvi attiecībā uz budžeta procedūram, nedz saskaņā ar tām, nedz arī atzītu

---

¹¹ Kā paredzēts 13. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes regulā, ar ko nosaka pārejas pasākumus divpusējiem ieguldījumu nolīgumiem starp dalībvalstīm un trešām valstīm [2010/197 COD].

Komisijas nozīmi Savienības tiesību īstenošanā. Otrkārt, tas varētu radīt nekonsekventu pieeju prasības aizstāvībā, katram līdzatbildētājam sniedzot pretrunīgus vai atšķirīgus argumentus. Tas neatbilstu vienotas ārējās pārstāvības principam, kā to noteikusi Eiropas Savienības Tiesa. Treškārt, tas varētu radīt situāciju, kurā šķīrējtiesai jāpauž viedoklis par kompetenču sadalījumu starp Savienību un dalībvalstīm apstākļos, kuros divi līdzatbildētāji šķīrējtiesai par šo jautājumu pauž atšķirīgus viedokļus – ir jāizvairās no situācijas, kad trešā puse pauž viedokli par pilnībā iekšēju ES jautājumu. Visbeidzot, situācija, kurā lieta ir veiksmīgi aizstāvēta un izmaksas ir piešķirtas par labu atbildētājam, ir mazticams, ka šķīrējtiesa izmaksas atgūt ļautu abām – gan Savienībai, gan dalībvalstij. Ir nepieņemami, ka iespējamās izmaksas, kuras tiktu atmaksātas Savienībai, būtu jāsamazina, lai segtu izmaksas, kas radušās līdzatbildētājam dalībvalstij (vai otrādi). Tādējādi finansējums, ko piešķirusi Savienība, tiktu atjaunots nepilnā apmērā un būtu neiespējami nodrošināt Savienības darbības budžeta neitralitāti.

1.5. Pret Savienību pieņemto šķīrējtiesas nolēmumu atzīšana un izpilde

Ir nepieciešams arī paredzēt noteikumus gadījumiem, kad ES ir atzīta par atbildīgu. Tā kā Eiropas Savienība ir vai būs šādu nolīgumu līgumslēdzēja puse, tai būs starptautisks pienākums atzīt visus nolēmumus, kas pieņemti pret to. Eiropas Savienība šo pienākumu izpildīs.

Ņemot vērā, ka ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršana notiek šķīrējtiesā, vairumā valstu, tai skaitā Eiropas Savienības dalībvalstīs, ieguldījuma nolēmumu atzīšana un izpilde ir balstīta uz attiecīgajiem tiesību aktiem par šķīrējtiesu procesu. Šo tiesību aktu pamatā, savukārt, bieži vien ir 1958. gada 10. jūnija Ņujorkas Konvencija par ārvalsts šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu vai Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautiskās tirdzniecības tiesību komisijas (turpmāk “*UNCITRAL*”) 1985. gada Starptautiskās komercšķīrējtiesas parauglikums (ar 2006. gada grozījumiem)¹². Konvencijā par ieguldījumu strīdu izšķiršanu starp valstīm un citu valstu piederīgajiem (turpmāk “*ICSID* konvencija”) paredzēts īpašs forums ieguldījumu strīdu izšķiršanai. Tās 54. panta 1. punktā paredzēts:

“Visas līgumslēdzējas valstis atzīst, ka saskaņā ar šo Konvenciju pieņemts nolēmums ir saistošs, un savā teritorijā izpilda ar šo nolēmumu uzliktās finansiālās saistības līdzvērtīgi attiecīgās valsts tiesas galīgā lēmuma izpildei. Līgumslēdzēja valsts ar federālu valsts sastāvu var izpildīt šādu nolēmumu savās federālajās tiesās vai ar to starpniecību un var paredzēt, ka šīs tiesas uzskata minēto nolēmumu par līdzvērtīgu federālo zemju tiesu galīgajiem lēmumiem.”

Ieguldījumu nolēmumu atzīšanai un izpildei piemēro noteikumus, kas izklāstīti *ICSID* konvencijā, ja attiecīgais šķīrējtiesas process noris saskaņā ar *ICSID* konvencijas noteikumiem, bet pārējos gadījumos – noteikumus, kas ietverti Ņujorkas konvencijā un valsts tiesību aktos par šķīrējtiesas procesu. Komisijai pieejamā informācija liecina, ka tikai Apvienotajā Karalistē un Īrijā valstu tiesiskajā regulējumā paredzētas konkrētas procedūras tādu nolēmumu pārvaldīšanai, kuri pieņemti saskaņā ar *ICSID* konvenciju¹³.

Šos noteikumus vajadzības gadījumā piemērotu šķīrējtiesas procesam, kas noris saskaņā ar Savienības nolīgumiem. Lai gan nav konstatēti gadījumi, kad Savienība vai tās dalībvalstis

¹² Šiem instrumentiem ir daudz kopīga.

¹³ Sk., piemēram, Apvienotajai Karalistei – 1966. gada Šķīrējtiesas (starptautisko strīdu izšķiršana) likumu un Īrijai – 1980. gada Šķīrējtiesas likumu (IV daļa).

būtu atteikušās atzīt nolēmumu, ja ieguldītājs uzskatītu, ka ir nepieciešams panākt nolēmuma atzīšanu vai izpildi, viņam šāda atzīšana vai izpilde būtu jāmēģina panākt dalībvalstu tiesās. Ja mēģina panākt pret Savienību taisīta nolēmuma izpildi, būtu jāpiemēro 7. Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 1. pants:

“Uz Savienības īpašumu un aktīviem bez Tiesas atļaujas nevar attiecināt nevienu administratīvu vai juridisku piespiedu pasākumu.”

Tas nozīmē, ka investoram var nākties vērsties Eiropas Savienības Tiesā, ja ir pieprasīta izpilde no Savienības aktīviem. Komisija uzskata, ka Tiesa šādās situācijās izmantotu standarta pieeju attiecībā uz valstu imunitāti, tādējādi situācija Savienībā kļūtu salīdzināma ar situāciju citās valstīs, tostarp Eiropas Savienības dalībvalstīs, kur tiek piemērots starptautisko tiesību princips par valstu imunitāti.

2. APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Šim priekšlikumam netika sagatavots ietekmes novērtējums. Tas skaidrojams ar to, ka šajā regulā nav iekļauti, un tā pati par sevi neparedz noteikumus par ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu, kas savukārt varētu radīt vajadzību sākt šķīrējtiesas procesu vai pienākumu samaksāt kompensāciju. Šādu normu iespējamā ietekme tiks analizēta attiecīgo nolīgumu ietekmes novērtējumā. Tomēr šā paskaidrojuma raksta 4. sadaļā ir īsumā paskaidrota iespējamā ietekme uz budžetu.

Šā priekšlikuma sagatavošanas laikā Komisija noturēja vairākas apspriedes ar dalībvalstu pārstāvjiem un ar Eiropas Parlamentu. Pievienotajā priekšlikumā ir rūpīgi ņemti vērā minētajās apspriedēs paustie viedokļi.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

3.1. Juridiskais pamats

Priekšlikuma pamatā ir LESD 207. panta 2. punkts, kurā noteikta Savienības ekskluzīvā kompetence attiecībā uz kopējo tirdzniecības politiku, tai skaitā ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem.

3.2. Iepazīstināšana ar priekšlikumu

Ar ierosināto regulu tiek izveidota sistēma tās finansiālās atbildības sadalei, kas izriet no ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas, kura veikta saskaņā ar nolīgumiem, kuros Savienība ir līgumslēdzēja puse.

3.2.1. I nodaļa. Vispārīgi noteikumi

Šajā nodaļā noteikta ierosinātās regulas darbības joma un ietvertas izmantoto terminu definīcijas. Šo regulu piemēro trešās valsts ieguldītāja uzsāktam strīdu izšķiršanas procesam, kas norisinās saskaņā ar nolēmumu, kurā Savienība ir līgumslēdzēja puse. To nepiemēro tādu strīdu izšķiršanai, kas risinās valstu starpā un attiecas uz ieguldījumu aizsardzības noteikumiem, jo šādi strīdu izšķiršanas procesi paši par sevi nav saistīti ar finansiālas

kompensācijas iespējamību. Valstij, kas vēlas iegūt kompensāciju, būtu jāiegūst tās ieguldītāju pilnvarojums celt attiecīgās prasības.

3.2.2. II nodaļa. *Finansiālās atbildības sadalījums*

Šajā nodaļā izklāstīts pamatojums, ar kādu no strīda izšķiršanas prasības izrietošā finansiālā atbildība tiks uzlikta Savienībai, dalībvalstij vai tām abām.

Sadales galvenais kritērijs būs tās attieksmes izcelsme, par kuru sūdzējies ieguldītājs. Ja attieksmes rodas no Savienības akta, tad finansiālo atbildību uzņemsies Savienība. Ja attieksme rodas no dalībvalsts akta, tad finansiālo atbildību uzņemsies dalībvalsts, ja vien attiecīgo attieksmi neprasīja Savienības tiesības. Tomēr dalībvalstij vajadzētu nest finansiālu atbildību par attieksmi, ko prasīja Savienības tiesības tad, ja šāda attieksme bija nepieciešama, lai izlabotu kādu iepriekšēju Savienības tiesību pārkāpumu.

Ja finansiālā atbildība ir uzlikta dalībvalstij, Komisija var pieņemt lēmumu, kurā nosaka atbildības sadali.

Neatkarīgi no šā sadales kritērija, ja dalībvalsts izvēlas atzīt finansiālo atbildību, kas izriet no tādas prasības, kurā atbildētāja ir Savienība, kurā Savienība darbojas kā atbildētāja vai kurā Savienība nolēmusi panākt izlīgumu, finansiālo atbildību uzņemsies dalībvalsts.

Ja dalībvalsts atzīst no prasības izrietošo finansiālo atbildību, dalībvalsts un Komisija var vienoties par mehānismu, saskaņā ar kuru tiks segtas šķīrējtiesas izmaksas un maksāta kompensācija. Par to, ka dalībvalsts ir atzinusi finansiālo atbildību, Komisija informēs šķīrējtiesu un ieguldītāju.

3.2.3. III nodaļa. *Rīcība strīdos*

Šajā nodaļā ir izklāstīti principi, kas saistīti ar rīcību strīdos par attieksmi, ko pilnībā vai daļēji pieļāvusi vai nu Savienība, vai dalībvalsts.

Šīs nodaļas 1. iedaļā paredzēts, ka tad, ja strīds ir par Savienības pieļautu attieksmi, atbildētāja būs Savienība.

2. iedaļā ir paredzēts gadījums, kad strīds pilnībā vai daļēji ir par dalībvalsts pieļautu attieksmi. Komisija paziņos attiecīgajai dalībvalstij, tiklīdz tai taps zināms, ka ieguldītājs ir pieprasījis sākt apspriešanos saskaņā ar ieguldījumu aizsardzības nolīguma noteikumiem. Dalībvalsts var piedalīties apspriešanā un sniedz Komisijai visu attiecīgo informāciju.

Tiklīdz Komisija vai dalībvalsts no ieguldītāja saņem paziņojumu par šķīrējtiesas procesa sākšanu saskaņā ar ieguldījumu aizsardzības nolīguma noteikumiem, tās paziņo par to viena otram. Dalībvalsts var būt atbildētāja prasībā, ja vien Komisija nelemj, ka atbildētājai būtu jābūt Savienībai, vai ja dalībvalsts pati nevēlas, lai Savienība būtu atbildētāja. Komisija var pieņemt lēmumu, ka Savienība ir atbildētāja, ja:

- a) ir iespējams, ka Savienībai būs jāuzņemas vismaz daļa no prasības finansiālās atbildības;
- b) strīds ir saistīts arī ar Savienības pieļautu attieksmi;

- c) ir iespējams, ka līdzīgas prasības par pieļautu attieksmi tiks celtas pret citām dalībvalstīm;
- d) ir iespējams, ka prasībā radīsies neatrisināti tiesību jautājumi.

Ja atbildētāja ir Savienība, attiecīgajai dalībvalstij jāsniedz Komisijai visa nepieciešamā palīdzība, un dalībvalsts var tikt iekļauta Savienības delegācijā šķīrējtiesas procesā. Komisija dalībvalstij regulāri ziņos par visiem būtiskajiem procesa posmiem, cieši sadarbosies ar dalībvalsti un regulāri apspriedīsies ar to.

Ja atbildētājs ir dalībvalsts, tai jāiesniedz Komisijai visi ar procesu saistītie dokumenti un jāļauj Komisijai piedalīties dalībvalsts delegācijas sastāvā šķīrējtiesas procesā. Dalībvalsts regulāri ziņos Komisijai par visiem būtiskajiem procesa posmiem, un tai var nākties ieņemt konkrētu nostāju savā lietas aizstāvībā tad, ja ir kādas Savienības intereses.

3.2.4. *IV nodaļa. Izlīgumi*

Ja Komisija uzskata, ka Savienības interesēs vislabāk būtu panākt izlīgumu lietā par attieksmi, kuru pieļāvusi vienīgi Savienība, tā var pieņemt lēmumu apstiprināt izlīgumu. Minēto lēmumu pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas izveidota ar Regulu (ES) 182/2011¹⁴.

Ja Komisija uzskata, ka Savienības interesēs vislabāk būtu panākt izlīgumu lietā par attieksmi, ko pieļāvusi dalībvalsts vai arī gan dalībvalsts, gan Savienība, tā apspriedīsies ar attiecīgo dalībvalsti. Ja dalībvalsts piekrīt izlīgumam, tā cenšas vienoties ar Komisiju par izlīguma panākšanai un īstenošanai nepieciešamajiem aspektiem. Pat tad, ja attiecīgā dalībvalsts nepiekrīt izlīgumam strīdā, Komisija var panākt izlīgumu, ja tā uzskata, ka ir kādas primāras Savienības intereses. Izlīguma noteikumus apstiprinās saskaņā ar pārbaudes procedūru.

Ja prasība ir tikai par dalībvalsts pieļautu attieksmi, dalībvalsts var panākt izlīgumu šādos gadījumos:

- a) dalībvalsts uzņemas visu no izlīguma izrietošo finansiālo atbildību;
- b) jebkura vienošanās par izlīgumu ir izpildāma tikai pret attiecīgo dalībvalsti;
- c) izlīguma noteikumi ir atbilstoši Savienības tiesībām;
- d) nav primāru Savienības interešu.

Dalībvalsts apspriežas ar Komisiju, kura 90 dienu laikā izlems, vai ir izpildīti visi minētie nosacījumi.

3.2.5. *V nodaļa. Piespriesto galīgo kompensāciju izmaksa un maksājumi saskaņā ar izlīgumiem*

Ja attiecīgā dalībvalsts ir bijusi atbildētāja prasībā, tai ir pienākums samaksāt piespriestās galīgās kompensācijas un izlīguma maksājumus, kas saistīti ar attiecīgo prasību.

---

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

Ja Savienība ir bijusi atbildētāja prasībā, tai ir pienākums samaksāt ieguldītājam visas piespriedās galīgās kompensācijas saskaņā ar attiecīgajā nolīgumā minētajiem noteikumiem, ja vien dalībvalsts strīdā nav atzinusi finansiālo atbildību. Ja ir panākts izlīgums, Komisija maksās izlīgumā noteikto summu saskaņā ar izlīguma nolīgumā paredzētajiem noteikumiem.

Ja Komisija uzskata, ka galīgā kompensācija vai izlīguma summa pilnībā vai daļēji būtu jāmaksā dalībvalstij, kas nav atzinusi finansiālo atbildību, tā apspriedīsies ar attiecīgo dalībvalsti. Ja Komisija un dalībvalsts par šo jautājumu nespēj vienoties, Komisija pieņems lēmumu, kurā būs noteikta summa, kas minētajai dalībvalstij ir jāmaksā. Dalībvalsts trīs mēnešu laikā no šāda lēmuma pieņemšanas dienas veiks maksājumu, tai skaitā procentu maksājumu, Savienības budžetā. Ja dalībvalsts nepiekrīt tam, kā Komisija ir sadalījusi finansiālo atbildību, tā iesniedz iebildumus. Ja Komisija nepiekrīt dalībvalsts iebildumiem, tā pieņem lēmumu, ar kuru pieprasīs dalībvalstij iemaksāt summu, tais skaitā procentus, Savienības budžetā. Tad dalībvalsts var izmantot LESD 263. pantu, mēģinot panākt minētā lēmuma atcelšanu. Pēc tam šo jautājumu izskatīs Eiropas Savienības Tiesa saskaņā ar šo regulu. Šajā procedūrā nevajadzētu iekļaut nekādus elementus, kas attiecas uz dalībvalstu kontroli pār Komisijas lēmumu. Šis lēmums attiecas tikai uz vienu dalībvalsti, un attiecībā uz šo lēmumu dalībvalstīm nevajadzētu kontrolēt to, kā Komisija piemēro šajā regulā noteiktos standartus. Lai šī regula pienācīgi darbotos, ir svarīgi objektīvā veidā stingri piemērot attiecīgos kritērijus. Ja attiecīgā dalībvalsts cenšas panākt Komisijas lēmuma atcelšanu Eiropas Savienības Tiesā, tad pārējās dalībvalstis, kuras interesētu interpretācija, varētu iesaistīties Tiesā izskatāmajā lietā.

Ja atbildētāja ir dalībvalsts, šķīrējtiesas izmaksas sedz Savienība vai dalībvalsts saskaņā ar to, kā šajā strīdā tiek sadalīta finansiālā atbildība. Komisija var pieņemt lēmumu, saskaņā ar kuru attiecīgajai ar prasību saistītajai dalībvalstij jāveic finansiāls ieguldījums Savienības budžetā, lai segtu periodiski maksājamās šķīrējtiesas izmaksas.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Nav iespējams precīzi prognozēt iespējamās izmaksas, kas saistītas ar ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu. Tās ir atkarīgas no daudziem faktoriem, tostarp kapitāla plūsmas apjoma, ieguldījumu vides stabilitātes u.c. Protams, arī Savienības iespējamā atbildība ir atkarīga no to nolīgumu skaita, kuros tā būs līgumslēdzēja puse. Šā priekšlikuma izstrādes laikā Savienība ir līgumslēdzēja puse tikai vienā nolīgumā par ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu, neraugoties uz to, ka šobrīd tiek vestas sarunas par vairākiem citiem nolīgumiem. Tāpēc, izstrādājot šāda veida regulu, kuras paredzētā iedarbība būs horizontāla, ir neiespējami konkrēti noteikt iespējamo ietekmi uz budžetu. Lai gan jāņem vērā, ka precīzu aplēšu veikšana ir sarežģīta, precīzāka analīze ir iespējama katrā atsevišķā gadījumā tajos ietekmes novērtējumos, kas tiks sagatavoti konkrētiem nolīgumiem, un arī attiecībā uz nolīgumiem būtu jāveic *ex post* novērtējums. Visiem turpmākajiem nolīgumiem, kurus noslēgs saskaņā ar LESD 218. pantu un uz kuriem attieksies šīs regulas darbības joma, tiks sagatavots finanšu pārskats.

Ir jānodrošina, lai Savienības vispārējā budžeta nepieciešamie elementi nosegtu visas iespējamās izmaksas, kas izriet no nolīgumiem, kuri noslēgti ar trešajām valstīm, tai skaitā izmaksas ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanā, kā tas ir paredzēts šajā regulā. Šo jautājumu veido trīs elementi. Pirmkārt, jāparedz noteikumi attiecībā uz visu šķīrējtiesas izdevumu segšanu, un visu pārējo saistīto izmaksu segšanu. Otrkārt, jāparedz noteikumi, kad Savienībai ir pienākums maksāt kompensāciju saskaņā ar galīgo nolēmumu vai izlīguma nolīgumu

saistībā ar tās iestāžu aktiem. Treškārt, lietās, kurās Savienība ir atbildētāja, bet galu galā par finansiāli atbildīgo uzskatīs attiecīgo dalībvalsti, Savienībai ir jāveic visi nepieciešamie maksājumi, un pēc tam attiecīgajai dalībvalstij šie maksājumi būs jāatmaksā. Tāpat arī jāparedz mehānisms, ar kura palīdzību dalībvalsts, kas lietā uzņēmusies finansiālo atbildību, veic periodiskus maksājumus ES budžetā, lai kompensētu šķīrējtiesas izmaksas. Visi minētie maksājumi un atgūstamās summas būtu jāveic budžeta pozīcijā 20 02 01 – ārējās tirdzniecības attiecības, tostarp pieeja trešo valstu tirgiem. Noteikumi, kas nepieciešami šā jautājuma risināšanai, ir iekļauti Komisijas priekšlikumā 2013. gada budžetam¹⁵ budžeta piezīmju veidā iepriekš minētajai budžeta pozīcijai, atsaucoties uz:

“Ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršana, kā noteikts starptautiskos nolīgumos

Šie izdevumi ir paredzēti:

- šķīrējtiesas izmaksām, juridiskajai ekspertīzei un maksājumiem, ko Savienība veikusi kā puse strīdā, kas ierosināts, īstenojot starptautiskus nolīgumus, kas noslēgti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 207. pantu;
- galīgās kompensācijas vai izlīguma kompensācijas maksājumiem, kas samaksāti ieguldītājam saistībā ar šādiem starptautiskiem nolīgumiem.”

---

¹⁵ Komisija pieņēmusi 2012. gada 25. maijā (COM(2012)300).

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko izveido sistēmu tādas finansiālās atbildības pārvaldībai, kura saistīta ar ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas tribunāliem, kas izveidoti ar tādiem starptautiskiem nolīgumiem, kuros Eiropas Savienība ir līgumslēdzēja puse

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 207. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā Savienība ir ieguvusi ekskluzīvu kompetenci slēgt starptautiskus nolīgumus par ieguldījumu aizsardzību. Savienība jau ir līgumslēdzēja puse Enerģētikas hartas nolīgumā¹, kurā paredzēta ieguldījumu aizsardzība.
- (2) Nolīgumos, kuros paredzēta ieguldījuma aizsardzība, parasti ir iekļauts tāds mehānisms ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanai, kas ļauj trešās valsts ieguldītājam celt prasību pret valsti, kurā viņš ir veicis ieguldījumu. Ieguldītāja un valsts strīda izšķiršanas rezultātā var tikt piešķirta monetāra kompensācija. Turklāt visās šādās lietās neizbēgami radīsies ievērojamas šķīrējtiesas pārvaldības izmaksas, kā arī ar aizstāvību saistītās izmaksas.
- (3) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru², nosakot starptautisko atbildību attiecībā uz strīda pamatā esošo attieksmi, būtu jāievēro kompetenču sadalījums starp Eiropas Savienību un dalībvalstīm. Tādējādi Savienība principā būs atbildīga par visu to prasību aizstāvēšanu, kuru pamatā ir apgalvojums par tāda nolīguma noteikumu pārkāpumu, kas ietilpst Savienības ekskluzīvā kompetencē, neatkarīgi no tā, vai attiecīgo attieksmi pieļāvusi pati Savienība vai kāda dalībvalsts.
- (4) Ja starptautiskā atbildība par attieksmi būs jānes Savienībai, tai saskaņā ar starptautiskajām tiesībām būs jāmaksā visas kompensācijas un jāsedz visi strīda izdevumi. Tomēr iespējams, ka kompensācijas pamatā ir vai nu attieksme, ko pieļāvusi pati Savienība, vai attieksme, ko pieļāvusi dalībvalsts. Tādējādi būtu netaisnīgi, ja

¹ OV L 69, 9.3.1998., 1. lpp.

² Eiropas Kopienų Tiesas 1991. gada 14. decembra atzinums 1/91, 1991. gads, *Recueil* I-60709.

kompensācija un šķīrējtiesas izmaksas būtu jāmaksā no Savienības budžeta gadījumā, kad attieksmi pieļāvusi dalībvalsts. Tāpēc, pamatojoties uz šajā regulā noteiktajiem kritērijiem, saskaņā ar Savienības tiesībām un neskarot Savienības starptautisko atbildību nepieciešams sadalīt finansiālo atbildību starp Savienību un dalībvalsti, kura atbildīga par attiecīgo attieksmi.

- (5) Eiropas Parlaments rezolūcijā par turpmāko Eiropas starptautisko ieguldījumu politiku³ nepārprotami aicināja izveidot mehānismu, kas paredzēts šajā regulā. Turklāt Padome 2010. gada 25. oktobra secinājumos par visaptverošu starptautisko ieguldījumu politiku lūdza Komisiju izpētīt šo jautājumu.
- (6) Finansiālā atbildība būtu jāparedz tam, kas ir atbildīgs par attieksmi, kura, kā konstatēts, neatbilst attiecīgajiem nolīguma noteikumiem. Tas nozīmē, ka Savienībai būtu jāuzņemas finansiālā atbildība gadījumā, kad attiecīgo attieksmi pieļāvusi kāda Savienības iestāde, struktūra vai aģentūra. Attiecīgajai dalībvalstij būtu jāuzņemas finansiālā atbildība gadījumā, kad attiecīgo attieksmi pieļāvusi dalībvalsts. Tomēr gadījumos, kad dalībvalsts rīkojas Savienības tiesībās prasītajā veidā, piemēram, transponējot kādu Savienības pieņemtu direktīvu, Savienībai būtu jāuzņemas finansiālā atbildība, ciktāl attiecīgā attieksme ir prasīta Savienības tiesībās. Regulā arī jāparedz iespēja, ka atsevišķā lietā būtu aplūkota gan attieksme, ko pieļāvusi dalībvalsts, gan attieksme, kas prasīta Savienības tiesībās. Tā attieksies uz visām darbībām, ko veic dalībvalstis un Eiropas Savienība.
- (7) Savienībai, kuru pārstāv Komisija, vienmēr vajadzētu būt atbildētājai gadījumos, kad strīds attiecas tikai uz tādu attieksmi, ko pieļāvušas Savienības iestādes, struktūras un aģentūras, tādējādi Savienībai saskaņā ar iepriekš minēto kritēriju uzņemoties no strīda izrietošo iespējamo finansiālo atbildību.
- (8) No otras puses, ja no strīda izrietošā iespējamā finansiālā atbildība būtu jāuzņemas dalībvalstij, principā ir lietderīgi ļaut, lai atbildētāja būtu šāda dalībvalsts, kas aizstāvētu attieksmi, ko tā pieļāvusi pret ieguldītāju. Šajā regulā ir paredzēti noteikumi šādam gadījumam. Tam ir tāda ievērojama priekšrocība, ka ne tiesāšanās izmaksas, ne arī attiecīgajai dalībvalstij piespriestais iespējamais kompensācijas maksājums neapgrūtinātu Savienības budžetu un Savienības līdzekļus, pat ne īslaicīgi.
- (9) Tomēr dalībvalstis var atzīt par labāku to, ka šāda veida strīdos atbildētāja ir Savienība, kuru pārstāv Komisija, piemēram, īpašo zināšanu dēļ. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāļauj atteikties būt atbildētājām, neskarot to finansiālo atbildību.
- (10) Lai nodrošinātu Savienības interešu pienācīgu aizsardzību, noteiktos apstākļos ir būtiski, lai strīdos par dalībvalstu pieļautu attieksmi atbildētāja būtu pati Savienība. Šādi gadījumi īpaši var būt tad, ja strīds attiecas arī uz Savienības pieļautu attieksmi, ja šķiet, ka dalībvalsts pieļautā attieksme ir prasīta Savienības tiesībās, ja ir iespējams, ka līdzīgas prasības var tikt celtas arī pret citām dalībvalstīm vai tad, ja lieta attiecas uz neatrisinātiem tiesību jautājumiem, kuru atrisināšana varētu ietekmēt turpmākas iespējamās lietas pret citām dalībvalstīm vai Savienību. Ja strīds daļēji attiecas uz attieksmi, ko pieļāvusi Savienība, vai kas ir prasīta Savienības tiesībās, Savienībai, ņemot vērā iespējamo iesaistīto finansiālo atbildību un izvirzītos tiesību jautājumus

---

³ 35. punkts 2001. gada 22. aprīļa rezolūcijā A7 0070/2011.

attiecībā uz prasībām par dalībvalsts pieļautu attieksmi, būtu jābūt atbildētājam, ja vien prasība saistībā ar minēto attieksmi nav mazsvarīga.

- (11) Ir jāparedz iespēja, lai šādos apstākļos atbildētāja būtu Savienība, tādējādi nodrošinot, ka tiek ņemtas vērā Savienības – un līdz ar to arī dalībvalstu kopienas – intereses. To atspoguļo vienotas ārējās pārstāvības princips un lojālas sadarbības princips, kuri ir noteikti Līguma par Eiropas Savienības darbību 4. panta 3. punktā un Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā⁴ un kurus piemēro neatkarīgi no pamatā esošas kompetences.
- (12) Komisijai, ievērojot ar šo regulu noteikto sistēmu, būtu jālemj, vai atbildētājam būtu jābūt Savienībai vai dalībvalstij.
- (13) Rīcībai šķīrējtiesas procesā strīdos par dalībvalstu pieļautu attieksmi ir jāparedz daži praktiski noteikumi. Neatkarīgi no tā, vai šādos strīdos atbildētāja ir Savienība vai dalībvalsts, ar šiem noteikumiem būtu jātiecas rast vislabāko iespējamo strīda pārvaldību, vienlaikus nodrošinot atbilstību vienotas ārējās pārstāvības principam un lojālas sadarbības principam, kuri ir noteikti Līguma par Eiropas Savienības darbību 4. panta 3. punktā un Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā⁵. Ja atbildētāja ir Savienība, šādiem noteikumiem būtu jāparedz ļoti cieša sadarbība, tai skaitā tūlītēja paziņošana par visām procesuālajām darbībām, dokumentu nodrošināšana, regulāras konsultācijas un pārstāvību procesā.
- (14) Tāpat arī tad, ja atbildētāja ir dalībvalsts, ir lietderīgi, ka tā informē Komisiju par lietas virzību un Komisija vajadzības gadījumā var pieprasīt, lai dalībvalsts, kas ir atbildētāja, ieņem konkrētu nostāju jautājumos, kas skar Savienības intereses.
- (15) Dalībvalsts jebkurā brīdī var piekrist uzņemties atbildību, ja ir jāizmaksā kompensācija. Šajā gadījumā dalībvalsts un Komisija var vienoties par periodisku izdevumu atlīdzināšanu un visu kompensāciju izmaksāšanu. Šāda piekrišana nenozīmē, ka dalībvalsts atzīst, ka strīda prasība ir pamatota. Komisijai būtu jāpieņem lēmums, kas paredzētu, ka dalībvalstij jāveic avansa maksājums attiecībā uz šādiem izdevumiem. Ja šķīrējtiesa izdevumus piespiež par labu Savienībai, Komisijai būtu jānodrošina, lai visi avansā samaksātie izdevumi nekavējoties tiktu atmaksāti attiecīgajai dalībvalstij.
- (16) Dažkārt var būt lietderīgi panākt izlīgumu, lai izvairītos no dārgiem un nevajadzīgiem šķīrējtiesas procesiem. Ir jānosaka šādu izlīgumu panākšanas procedūra. Ar šo procedūru Komisijai, kas darbojas saskaņā ar pārbaudes procedūru, būtu jāļauj panākt izlīgumu, ja tas ir Savienības interesēs. Ja lieta attiecas uz dalībvalsts pieļautu attieksmi, Komisijai un attiecīgajai dalībvalstij būtu cieši jāsadarbjas un savstarpēji jāapspriežas. Dalībvalstij būtu jāļauj panākt izlīgumu jebkurā brīdī, ja tā uzņemas pilnu finansiālo atbildību un ja visi šādi izlīgumi ir saskaņā ar Savienības tiesībām un nav pretrunā Savienības interesēm.

⁴ Eiropas Kopienu Tiesas 1994. gada 15. novembra atzinums 1/94, 1994. gads, *Recueil* I 5267. lpp.; Tiesas 1996. gada spriedums lietā Komisija/Padome, *Recueil*, I 1469. lpp.

⁵ Eiropas Kopienu Tiesas 1994. gada 15. novembra atzinums 1/94, 1994. gads, *Recueil* I-5267. lpp.; Tiesas 1996. gada spriedums lietā Komisija/Padome, *Recueil*, I-1469. lpp.

- (17) Ja pienākums samaksāt kompensāciju ir uzlikts Eiropas Savienībai, šī kompensācija ir jāizmaksā nekavējoties. Komisijai būtu jānodrošina, lai šādas kompensācijas tiktu samaksātas, ja vien dalībvalsts jau nav uzņēmies finansiālu atbildību.
- (18) Komisijai būtu pastāvīgi jāapspriežas ar attiecīgo dalībvalsti, lai panāktu vienošanos par finansiālās atbildības sadalījumu. Ja Komisija konstatē, ka atbildīga ir dalībvalsts, un dalībvalsts šim konstatējumam nepiekrīt, Komisijai būtu jāsamaksā kompensācija un jāpieņem dalībvalstij adresēts lēmums, pieprasot to attiecīgās summas un piemērojamos procentus iemaksāt Eiropas Savienības budžetā. Maksājamie procenti būtu jānosaka saskaņā ar [71. panta 4. punktu grozītajā Padomes 2002. gada 25. jūnija Regulā (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam⁶]. Ja dalībvalsts uzskata, ka lēmums neatbilst šajā regulā noteiktajiem kritērijiem, ir iespējams atsaukties uz Līguma 263. pantu.
- (19) Savienības budžetā būtu jāparedz līdzekļi tādu izdevumu segšanai, kuri izriet no nolīgumiem, kas noslēgti atbilstīgi LESD 218. pantam un kuros paredzēta ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršana. Ja dalībvalstīm saskaņā ar šo regulu ir finansiālā atbildība, Savienībai vajadzētu uzkrāt attiecīgās dalībvalsts maksājumus pirms attiecīgo izdevumu īstenošanas, vai arī vispirms īstenot attiecīgos izdevumus un pēc tam attiecīgā dalībvalsts Savienībai tos atlīdzinātu. Būtu jāparedz iespēja izmantot abus minētos budžeta režīmam piemērojamos mehānismus atkarībā no tā, kas ir iespējams, jo īpaši termiņu ziņā. Abu mehānismu gadījumā dalībvalstu veiktie maksājumi vai atlīdzināmās summas būtu jāuzskata par iekšējiem piešķirtiem ieņēmumiem Savienības budžetā. Apropriācijām, kas izriet no šiem iekšējiem piešķirtiem ieņēmumiem, būtu ne vien jānosedz attiecīgie izdevumi, bet arī jābūt pieejamiem citu Savienības budžeta daļu papildināšanai, no kurām tika nodrošinātas sākotnējās apropriācijas, lai īstenotu attiecīgos izdevumus saskaņā ar otro mehānismu.
- (20) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, īstenošanas pilnvaras būtu jāpiešķir Komisijai.
- (21) Īstenošanas pilnvaras attiecībā uz 12. panta 1. punktu, 13. panta 4. punktu un 14. panta 3. punktu un būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulu (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu⁸.
- (22) Pieņemot lēmumus par izlīgumu panākšanu strīdos saskaņā ar 14. panta 3. punktu, ņemot vērā, ka šiem lēmumiem būs tikai pagaidu ietekme uz Savienības budžetu, jo attiecīgajai dalībvalstij būs jāuzņemas visas no strīda izrietošās finansiālās saistības, un ņemot vērā šajā regulā noteiktos detalizētos kritērijus šādu izlīgumu pieņemamības reglamentācijai, būtu jāizmanto konsultēšanās procedūra,

⁶ OV L 248, 16.9.2002., 1. lpp.

⁷ Atsauces tiks aizvietotas ar atsaucēm uz Eiropas Parlamenta un Padomes regulu par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības ikgadējam budžetam (2010/395(COD)), kad tā tiks pieņemta.

⁸ OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Darbības joma

1. Šī regula attiecas uz ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu, kas norisinās saskaņā ar nolēmumu, kurā Savienība ir līgumslēdzēja puse, un ko ir ierosinājis trešās valsts prasītājs.
2. Informatīvos nolūkos Komisija *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicē un atjaunina sarakstu ar nolīgumiem, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā izmanto šādas definīcijas:

- a) “nolīgums” ir jebkurš starptautisks nolīgums, kurā Savienība ir līgumslēdzēja puse un kurā paredzēta ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršana;
- b) “šķīrējtiesas procesā radušās izmaksas” ir šķīrējtiesas maksas un izmaksas, pārstāvības izmaksas un izdevumi, ko šķīrējtiesa ir piespriedusi par labu prasītājam;
- c) “strīds” ir prasība, ko prasītājs ir cēlis pret Savienību saskaņā ar nolīgumu, un par kuru šķīrējtiesa pieņems lēmumu;
- d) “ieguldītāja un valsts strīda izšķiršana” ir mehānisms, kas paredzēts nolīgumā un ar kura palīdzību prasītājs var celt prasību pret Savienību;
- e) “dalībvalsts” ir viena vai vairākas Eiropas Savienības dalībvalstis;
- f) “attiecīgā dalībvalsts” ir dalībvalsts, kas pieļāvusi attieksmi, par kuru tiek apgalvots, ka tā neatbilst nolīgumam;
- g) “finansiālā atbildība” ir pienākums maksāt naudas summu, ko piespriedusi šķīrējtiesa vai kas maksājama saskaņā ar izlīgumu, un tā ietver šķīrējtiesas procesā radušās izmaksas;
- h) “izlīgums” ir jebkura vienošanās starp Savienību vai dalībvalsti, vai tām abām, no vienas puses, un prasītāju, no otras puses, kurā prasītājs piekrīt neturpināt uzturēt prasību apmaiņā pret naudas summas samaksu, tai skaitā tad, ja izlīgums ir reģistrēts šķīrējtiesas piespriedtā kompensācijā;

- i) “šķīrējtiesa” ir jebkura persona vai struktūra, kas saskaņā ar nolīgumu ir pilnvarota pieņemt lēmumu strīdā starp ieguldītāju un valsti;
- j) “prasītājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas var celt prasību strīdā starp ieguldītāju un valsti saskaņā ar nolīgumu, vai jebkura fiziska vai juridiska persona, kurai saskaņā ar nolīgumu likumīgi piešķirtas prasītāja pilnvaras celt prasību.

II NODAĻA

Finansiālās atbildības sadalījums

3. pants

Sadalījuma kritēriji

1. Finansiālā atbildība, kas izriet no strīda atbilstoši nolīgumam, tiek sadalīta pēc šādiem kritērijiem:
  - a) Savienība uzņemas finansiālo atbildību, kas izriet no Savienības iestāžu, struktūru vai aģentūru pieļautās attieksmes;
  - b) attiecīgā dalībvalsts uzņemas finansiālo atbildību, kas izriet no minētās dalībvalsts pieļautās attieksmes, izņemot gadījumus, kad šāda attieksme bija prasīta Savienības tiesībās.

Neatkarīgi no pirmās daļas b) apakšpunkta gadījumos, kad attiecīgajai dalībvalstij jārīkojas atbilstoši Savienības tiesībām, lai labotu kāda iepriekšēja akta neatbilstību Savienības tiesībām, minētā dalībvalsts ir finansiāli atbildīga, ja vien šāda iepriekšēja akta pieņemšana nebija prasīta Savienības tiesībās.
2. Komisija šajā regulā paredzētajos gadījumos pieņem lēmumu, ar ko nosaka attiecīgās dalībvalsts finansiālo atbildību saskaņā ar 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.
3. Neatkarīgi no 1. punkta attiecīgā dalībvalsts uzņemas finansiālo atbildību šādos gadījumos:
  - a) attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar 11. pantu ir piekritusi uzņemties iespējamo finansiālo atbildību;
  - b) attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar 8. pantu ir atbildētāja vai
  - c) attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar 12. pantu ir panākusi izlīgumu.

III NODAĻA

Rīcība strīdos

1. iedaļa

Rīcība strīdos par Savienības pieļautu attieksmi

4. pants

Savienības pieļauta attieksme

Gadījumos, kad strīds attiecas uz Savienības iestāžu, struktūru vai aģentūru pieļautu attieksmi, atbildētāja ir Savienība.

2. iedaļa

Rīcība strīdos par dalībvalsts pieļautu attieksmi

5. pants

Dalībvalsts pieļauta attieksme

Šīs iedaļas noteikumi ir piemērojami strīdiem, kas pilnībā vai daļēji ir saistīti ar dalībvalsts pieļautu attieksmi.

6. pants

Apspriešanās

1. Tiklīdz Komisija no prasītāja ir saņēmusi pieprasījumu sākt apspriešanos saskaņā ar nolīguma noteikumiem, tā informē attiecīgo dalībvalsti. Dalībvalsts, kurai paziņots par pieprasījumu vai kura ir saņēmusi pieprasījumu sākt apspriešanos, nekavējoties informē Komisiju.
2. Attiecīgās dalībvalsts pārstāvji tiek iekļauti Savienības delegācijā, kas piedalās apspriešanās.
3. Attiecīgā dalībvalsts nekavējoties sniedz Komisijai visu informāciju, kas var būt attiecināma uz lietu.

7. pants

Šķīrējtiesas procesa uzsākšana

Tiklīdz Komisija no prasītāja ir saņēmusi paziņojumu, kurā viņš norāda savu nolūku uzsākt šķīrējtiesas procesu saskaņā ar nolīguma noteikumiem, tā informē attiecīgo dalībvalsti.

Dalībvalsts, kas saņem paziņojumu, kurā prasītājs norāda savu nolūku uzsākt šķīrējtiesas procesu, nekavējoties informē Komisiju.

8. pants

Atbildētāja statuss

1. Ja nolīgumā šāda iespēja ir paredzēta, attiecīgā dalībvalsts ir atbildētājs visos gadījumos, izņemot šādus:
  - a) Komisija saskaņā ar 2. punktu ir pieņēmusi lēmumu vai
  - b) dalībvalsts 30 dienu laikā pēc 7. pantā minētā paziņojuma saņemšanas vai ziņošanas nav rakstveidā apstiprinājusi Komisijai, ka tā būs atbildētāja.

Ja izveidojas kāda no a) vai b) apakšpunktos minētajām situācijām, atbildētāja ir Savienība.
2. Komisija 30 dienu laikā pēc 7. pantā minētā paziņojuma saņemšanas vai paziņošanas var nolemt, ka tā būs atbildētāja, ja rodas viens vai vairāki no šādiem apstākļiem:
  - a) saskaņā ar 3. pantā noteiktajiem kritērijiem ir iespējams, ka Savienība uzņemsies vismaz daļu no no strīda izrietošās iespējamās finansiālās atbildības;
  - b) strīds ir arī saistīts ar Savienības iestāžu, struktūru vai aģentūru pieļauto attieksmi;
  - c) ir iespējams, ka saskaņā ar to pašu nolīgumu tiks celtas līdzīgas prasības pret citu dalībvalstu pieļauto attieksmi un Komisija vislabāk varēs nodrošināt efektīvu un saskaņotu aizstāvību, vai
  - d) strīds attiecas uz neatrisinātiem tiesību jautājumiem, kas var atkārtoties citos strīdos, kuri uzsākti saskaņā ar to pašu vai citiem Savienības nolīgumiem saistībā ar Savienības vai citu dalībvalstu pieļauto attieksmi.
3. Pēc 7. pantā minētā paziņojuma saņemšanas vai paziņošanas Komisija un attiecīgā dalībvalsts nekavējoties sāk apspriešanos par lietas pārvaldību saskaņā ar šo pantu. Komisija un attiecīgā dalībvalsts nodrošina, lai tiktu ievēroti visi nolīgumā minētie termiņi.
4. Komisija informē pārējās dalībvalstis un Eiropas Parlamentu par visiem strīdiem, kuriem tiek piemērots šis pants, un par tā piemērošanas veidu.

9. pants

Dalībvalsts rīcība šķīrējtiesas procesā

1. Ja atbildētāja ir dalībvalsts, tā veic šādus pasākumus:
  - a) iesniedz Komisijai visus ar šo procesu saistītos dokumentus;

- b) informē Komisiju par visiem būtiskajiem procesa posmiem un regulāri un visos gadījumos, kad to pieprasījusi Komisija, apspriežas ar Komisiju; un
  - c) pēc Komisijas pieprasījuma iekļauj tās pārstāvjus delegācijā, kas pārstāv dalībvalsti.
2. Komisija jebkurā brīdī var pieprasīt, lai attiecīgā dalībvalsts ieņemtu konkrētu nostāju par strīdā radušos tiesību jautājumu vai jebkuru citu aspektu, kas skar Savienības intereses.
3. Ja nolīgumā vai noteikumos, uz kuriem tas atsaucas, ir paredzēta iespēja atcelt, pārsūdzēt vai pārskatīt tiesību jautājumu, kas iekļauts šķīrējtiesas kompensācijas nolēmumā, Komisija, ja tā uzskata, ka nolīguma interpretācijas konsekvence vai pareizība to ļauj, var pieprasīt, lai dalībvalsts iesniegtu pieteikumu par šādu atcelšanu, pārsūdzību vai pārskatīšanu. Tādā gadījumā Komisijas pārstāvji tiek iekļauti delegācijas sastāvā un var paust Savienības viedokli par attiecīgo tiesību jautājumu.

10. pants

Savienības rīcība šķīrējtiesas procesā

Ja saskaņā ar 8. pantu atbildētāja ir Savienība, visā šķīrējtiesas procesā tiek piemēroti šādi noteikumi:

- a) Komisija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai aizstāvētu attiecīgo attieksmi;
- b) attiecīgā dalībvalsts sniedz Komisijai visu nepieciešamo palīdzību;
- c) Komisija iesniedz dalībvalstij visus dokumentus, kas saistīti ar šo procesu, lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku aizstāvību; un
- d) Komisija un attiecīgā dalībvalsts sagatavo aizstāvību, cieši sadarbojoties ar attiecīgās dalībvalsts pārstāvjiem, kuriem ir tiesības būt iekļautiem Savienības delegācijā attiecīgajā procesā.

11. pants

Attiecīgās dalībvalsts piekrišana uzņemties iespējamo finansiālo atbildību, ja atbildētāja ir Savienība

Ja saskaņā ar 8. pantu atbildētāja ir Savienība, attiecīgā dalībvalsts var jebkurā brīdī piekrist uzņemties iespējamo no šķīrējtiesas procesa izrietošo finansiālo atbildību. Šajā nolūkā attiecīgā dalībvalsts un Komisija var cita starpā vienoties par:

- a) mehānismiem šķīrējtiesas procesā radušos izmaksu periodiskai atlīdzināšanai;
- b) mehānismus visu to kompensāciju izmaksai, kuru maksājums piespriests Savienībai.

IV NODAĻA

Izlīgumi

12. pants

Izlīgumi strīdos par Savienības pieļautu attieksmi

1. Ja Komisija uzskata, ka izlīgums strīdā par Savienības pieļautu attieksmi būtu Savienības interesēs, tā var pieņemt īstenošanas lēmumu saskaņā ar 20. panta 3. punktā minēto pārbaudes procedūru izlīguma apstiprināšanai.
2. Ja izlīgumā iespējamas citas darbības, nevis naudas summas izmaksa, attiecīgi piemēro šādām darbībām paredzētās procedūras.

13. pants

Izlīgumi strīdos par dalībvalsts pieļautu attieksmi

1. Ja Savienība ir atbildētāja strīdā par attieksmi, kuru pilnībā vai daļēji pieļāvusi dalībvalsts, un Komisija uzskata, ka izlīgums būtu Savienības interesēs, tā vispirms apspriežas ar attiecīgo dalībvalsti. Arī dalībvalsts var uzsākt šādu apspriešanos ar Komisiju.
2. Ja attiecīgā dalībvalsts piekrīt izlīgumam strīdā, tā cenšas vienoties ar Komisiju par visiem izlīguma panākšanai un īstenošanai nepieciešamajiem aspektiem.
3. Ja dalībvalsts nepiekrīt izlīgumam strīdā, Komisija var panākt izlīgumu, ja to prasa primāras Savienības intereses.
4. Panāktā izlīguma noteikumus apstiprina saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 20. panta 3. punktā.

14. pants

Dalībvalsts panākts izlīgums

1. Ja Savienība ir atbildētāja strīdā par tikai dalībvalsts pieļautu attieksmi, attiecīgā dalībvalsts var panākt izlīgumu šādos gadījumos:
  - a) attiecīgā dalībvalsts uzņemas visu no izlīguma izrietošo finansiālo atbildību;
  - b) jebkura vienošanās par izlīgumu ir izpildāma tikai pret attiecīgo dalībvalsti;
  - c) izlīguma noteikumi ir atbilstoši Savienības tiesībām; un
  - d) izlīgums nav pretrunā Savienības primārām interesēm.
2. Komisija un attiecīgā dalībvalsts var sākt apspriešanos, lai novērtētu dalībvalsts nodomu panākt izlīgumu.

3. Attiecīgā dalībvalsts paziņo Komisijai izlīguma vienošanās projektu. Tiek uzskatīts, ka Komisija ir piekritusi izlīgumam, ja vien tā saskaņā ar 20. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru 90 dienu laikā pēc tam, kad dalībvalsts ir paziņojusi izlīguma vienošanās projektu, nenolemj citādi, pamatojoties uz to, ka izlīgums neatbilst visiem 1. punktā minētajiem nosacījumiem.

V NODAĻA

Piespiesto galīgo kompensāciju izmaksa un maksājumi saskaņā ar izlīgumiem

15. pants

Darbības joma

Šīs nodaļas noteikumus piemēro tad, ja strīdā atbildētāja ir Savienība.

16. pants

Procedūra kompensāciju izmaksām vai maksājumiem saskaņā ar izlīgumiem

1. Prasītājs, kurš saskaņā ar nolīgumu ieguvis galīgo kompensāciju, var iesniegt Komisijai prasību par šīs kompensācijas samaksu. Komisija visas šādas kompensācijas samaksā attiecīgajos nolīgumā noteiktajos termiņos, izņemot gadījumus, kad attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar 11. pantu ir uzņēmusies finansiālo atbildību, – tādā gadījumā kompensāciju izmaksā dalībvalsts.
2. Ja saskaņā ar 12. vai 13. pantu Savienības apstiprinātais izlīgums nav reģistrēts kompensācijas piešķirumā, prasītājs var iesniegt Komisijai prasību samaksāt šādus maksājumus saskaņā ar izlīgumu. Komisija visus šādus maksājumus saskaņā ar izlīgumu samaksā attiecīgajos izlīguma nolīgumā noteiktajos termiņos.

17. pants

Piemērojamā procedūra, ja nav vienošanās par finansiālo atbildību

1. Ja saskaņā ar 8. pantu atbildētāja ir Savienība un Komisija uzskata, ka attiecīgā kompensācija vai maksājums saskaņā ar izlīgumu daļēji vai pilnībā būtu jāmaksā attiecīgajai dalībvalstij, pamatojoties uz 3. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem, tiek piemērota 2. līdz 5. punktā izklāstītā procedūra.
2. Komisija un attiecīgā dalībvalsts nekavējoties sāk apspriešanos, lai panāktu vienošanos par attiecīgās dalībvalsts un vajadzības gadījumā par Savienības finansiālo atbildību.
3. Trīs mēnešu laikā pēc tam, kad Komisija ir saņēmusi prasību samaksāt galīgo kompensāciju vai maksājumus saskaņā ar izlīgumu, tā pieņem attiecīgajai dalībvalstij adresētu lēmumu, nosakot summu, kas jāmaksā dalībvalstij.

4. Ja attiecīgā dalībvalsts viena mēneša laikā neiebilst Komisijas lēmumam, tā kompensē Savienības budžetā izmaksāto kompensāciju vai maksājumus ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā pēc Komisijas lēmuma pieņemšanas. Attiecīgajai dalībvalstij jāsamaksā procentmaksājumi, kas aprēķināti, piemērojot tādu likmi, kāda noteikta citām summām, kuras ir parādā Savienības budžetā.
5. Ja attiecīgā dalībvalsts iebilst, tad Komisija, ja vien tā nepiekrīt dalībvalsts iebildumiem, trīs mēnešu laikā pēc dalībvalsts iebildumu saņemšanas pieņem lēmumu, ar ko pieprasa, lai attiecīgā dalībvalsts kompensē Komisijas izmaksāto summu un procentus, kas aprēķināti, piemērojot tādu likmi, kāda noteikta citām summām, kuras ir parādā Savienības budžetā.

18. pants

Šķīrējtiesas izdevumu samaksa avansā

1. Komisija var pieņemt lēmumu, ar kuru attiecīgajai dalībvalstij tiktu uzlikts pienākums Savienības budžetā veikt maksājumus, kas segtu visas šķīrējtiesas procesā radušās izmaksas, ja tā uzskata, ka dalībvalstij saskaņā ar 3. pantā noteiktajiem kritērijiem būs jāmaksā kompensācija.
2. Tādā apmērā, kādā šķīrējtiesas procesā radušās izmaksas šķīrējtiesa piespriež par labu Savienībai un kādā attiecīgā dalībvalsts ir periodiski segusi šķīrējtiesas procesā radušās izmaksas, Komisija nodrošina, ka šīs izmaksas tiek pārskaitītas atpakaļ dalībvalstij, kas tās ir samaksājusi avansā.

19. pants

Dalībvalsts veikts maksājums

Tiek uzskatīts, ka summa, ko dalībvalsts atmaksā Savienības budžetam vai iemaksā Savienības budžetā ar nolūku izmaksāt piespriesto summu vai izlīgumā noteikto maksājumu, vai segt jebkuras izmaksas, ir iekšējs piešķirts ieņēmums tādā nozīmē, kā to paredz [18. pants Padomes 2002. gada 25. jūnija Regulā (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam⁹]. To var izmantot, lai segtu izdevumus, kas izriet no atbilstīgi LESD 218. pantam noslēgtajiem nolīgumiem, kuros paredzēta ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršana, vai lai papildinātu apropriācijas, ar kurām sākotnēji tika nodrošināta kompensācijas vai izlīguma summu samaksa, vai jebkādu izmaksu segšana.

⁹

Atsauces tiks aizvietotas ar atsaucēm uz Eiropas Parlamenta un Padomes regulu par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības ikgadējam budžetam (2010/395(COD)), kad tā tiks pieņemta.

VI NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

20. pants

1. Komisijai palīdz [ar Regulu [2010/197 COD] izveidotā Ieguldījumu nolīgumu komiteja]. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 izpratnē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.
3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

21. pants

Ziņojumi un pārskati

1. Komisija regulāri iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs regulas darbību. Pirmo ziņojumu iesniedz ne vēlāk kā trīs gadus pēc regulas spēkā stāšanās. Turpmāko ziņojumu iesniedz reizi trijos gados.
2. Komisija kopā ar 1. punktā minēto ziņojumu, balstoties uz saviem secinājumiem, var iesniegt Eiropas Parlamentam un Padome priekšlikumu par šīs regulas grozīšanu.

22. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*